

Üzerimizde Birkaç Renk ve Işık

Okutman Nazlı Elif Yalçın

Atılım Üniversitesi, Modern Diller Bölümü

Sait Faik'in "Eyuboğluların Resim Sergisinde" yazısı, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun dünyasına bir kapı daha açmamızı sağlar. Aslen Yedigün Dergisi'nin 10 Nisan 1948 sayısında yayınlanan ve Sait Faik Bütün Eserleri 10/ Açık Hava Otel- Konuşmalar-Mektuplar'ın Röportajlar kısmında okuduğum bu samimi sohbe şahit olmak gerçekten heyecan verici.

Birgün Sait Faik dost iklimiyle sıcacık olmuş Bedri Rahmi'nin atölyesini ziyarete gider. Öncelikle Bedri Rahmi'nin yüzünü tasvir etmekle girişir söze. Fakat bu tasvir öyle bir tasvir ki adeta yurdun dört bir yanını görür Bedri Rahmi'nin yüzünde. Sait Faik'in tabiriyle "Bedri'nin kara saçları kıvrır kıvrır Yunanlıdır. Bedri'nin yüzünde şimle cenup Türkü karmakarışıktır. Burnu Trabzonlu, rengi Mersinli, gözleri Kayserili, sakalı İzmirlidir" (Abasıyanık, Sait Faik. "Eyuboğluların Resim Sergisinde." Sait Faik Bütün Eserleri 10/ Açık Hava Otel- Konuşmalar- Mektuplar. Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınevi, 2001. 91). Ülkemizin birçok yerini gezme fırsatı bulan sanatçımız Bedri Rahmi sanki her gidip gördüğü yeri yüzünde taşımaktadır. Sait Faik ise tıpkı kısa hikayelerindeki gibi birleştirici-bütünleştirici ve her anlayışı içine katan kucaklayıcı cümleler kullanır onu tasvirinde. Bu çokluk, bu bolluk ve farklılıkların bir arada bulunması Sait Faik ve Bedri Rahmi'nin ortak noktalarından sadece biridir.

Atölyeye dönecek olursak, Sait Faik'e göre Bedri Rahmi'nin resimlerini illa anlayacağım diye didik didik incelemenin lüzumu yoktur çünkü şöyle bir bakınca insanın gününü aydınlatır bu resimler. Ressamımızın kullandığı renkler ve ışık oyunları sizi başka alemlere götürür. Onun resimlerinde içinize dokunan bir renk ya da figür oldu mu Bedri Rahmi kendini sanatçılık görevini yapmış kabul eder. Resimlerini seyredenlerde bu hissiyatı oluşturmak Bedri Rahmi için yeterlidir. Hal böyle olunca Sait Faik de önünde alabildiğine uzanan renk cümbüşünün tadını çıkarır.

Sanatçımızın yine kendi gibi sanatçı eşi Eren Eyüboğlu'nun da resimlerini görmek mümkündür bu atölyede. Sait Faik, hanımefendinin İstanbul'un balıklarını resmettiği bazı eserlerine rastladığında ise bu soyut ve somut çalışmaların bir arada olmasından memnun olmuştur. Bir resmin birebir gerçeği, bu örnekte gerçek bir balığın tıpatıp kopyasını yansıtmaması durumu sanatta özgünlük ve sanatçı yorumunun önemini bir kez daha anlatır bizlere. Fakat Eren Eyüboğlu yine aynı resimde gerçek bir balığı da apaçık karşımıza diker. İşte bu kucaklayıcı bakış açısı, farklı ve alışlagelmişin bir arada olması Sait Faik, Bedri Rahmi ve Eren Eyüboğlu ile adaştır. Nitekim Bedri Rahmi şunları söyler: "Hiçbir büyük ressam tabiatı taklit etmemiştir. Paletini alır gider. Bir manzara karşısında kötü ressam o manzaranın ta kendisini yapar; iyi ressam kafasındakini, yüreğindeki..." (Abasıyanık, Sait Faik. "Eyuboğluların Resim Sergisinde." Sait Faik Bütün Eserleri 10/ Açık Hava Otel- Konuşmalar- Mektuplar. Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınevi, 2001. 94). O ve Eren Eyüboğlu yüreklerindeki resmetmişlerdir.

Konuşmaları, resmin Avrupa ve Türkiye'deki gidişatı ile başlar. Bedri Rahmi, bir dönem sadece zenginlerin mobilyalarını süsleyen resimlerin o dönemde artık eskisi kadar rağbet

görmediğinden bahseder. Bedri Rahmi'ye göre resim zaten kitlelere hitap etmelidir. Bu yüzdendir ki duvar resminin yaygınlaşmasına bir hayli sevinmiştir sanatçımız. O günlerde ünlü Fransız ressam F. Leger'in, resmin geleceğinin İstanbul'da olduğunu belirtmesini de sözlerine ekler Bedri Rahmi.

Resmi sadece resim olarak kabullenmenin de önemini vurgular Bedri Rahmi. Resmin; edebiyat, heykel gibi diğer sanat dallarıyla iç içe olmasını bekleriz ancak resim de kendi başına ifade edilebilecek bağımsız bir sanat dalıdır. Işık, renk ve çizginin yalınlıkla sarılmasına alışmamız gerektiğinin de altını çizer sanatçımız. Bu yüzdendir aslında sanatçımızın Picasso'ya hayranlığı.

Sait Faik ve Bedri Rahmi sohbetlerine şu şekilde devam eder:

Bedri

Rahmi:

- Picasso'dan hazzetmemek ne demektir bilir misin? Türk kiliminden, halısından, nakışından anlamamak, hoşlanmamak demektir...Bir kilimin nakışları neye benzer, rica ederim?

-Bilmem, hiçbir şeye.

-Evet, hiçbir şeye benzemez ama güzeldir. Türk milleti de kilimi yapar, üstünde oturur, onu sever.

- O halde Picasso ile kilimi yapan arasında ne fark vardır?

- Kilimi yapan aynı nakışı mütemadiyen tekrarlamaktadır. Picasso ise tabiata her bakışında bir nakış, bir resim yaratıyor. İşte tabiattan aldığı mevzuu bir kilimin nakışı kadar sade hale getirdiği için Picasso kuvvetlidir, büyüktür. (Abasıyanık, Sait Faik. "Eyuboğluların Resim Sergisinde." Sait Faik Bütün Eserleri 10/ Açık Hava Oteli- Konuşmalar- Mektuplar. Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınevi, 2001. 93).

Bedri Rahmi belki de çoğumuzun anlamlandıramayacağı bir noktaya değinir aslında bu sözlerinde. O, Türk nakışı ve Picasso'nun anlayışını bir bakıma aynı tutar: Güzel ve özgün olan güzel ve özgündür. Israrla daha fazlası aranmamalıdır. Tabiatta var olan, sanatçının sanat anlayışıyla yoğurulur ve en sade haliyle karşımıza çıkar. O kendi tadını ve izini katmadan var olanı güçlendiremez, sağlamlaştırılmaz.

Röportajın sonlarına geldiğimizde ise Bedri Rahmi o meşhur ve yüreklerimize yer etmiş Karadutum şiirini okur. Sanki atölyedeki renk yelpazesi, bolluk, çokluk ve tabiata minnettarlık ister istemez Karadutum'a sızmıştır: "Karadutum, çatal karam, çingenem / Nar tanem, nur tanem, bir tanem/ Ağaç isem dalımsın salkım saçak/ Petek isem balımsın, ağulum [...]" (Abasıyanık, Sait Faik. "Eyuboğluların Resim Sergisinde." Sait Faik Bütün Eserleri 10/ Açık Hava Oteli- Konuşmalar- Mektuplar. Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınevi, 2001. 94). Bu yüzdendir ki Sait Faik, atölyeden binbir renk cümbüşüyle karşılaşmanın verdiği haz ve yaşama sevinciyle ayrılır. Zaten Eyüboğlu'nun sanatına şahit olan tüm insanlarda oluşturmak istediği his de budur: Üzerimize aldığımız birkaç renk, ışık ve çizgi. Nitekim hayat ancak bu şekilde yararlıdır.

Kaynakça: Abasıyanık, Sait Faik. "Eyuboğluların Resim Sergisinde." Sait Faik Bütün Eserleri 10/ Açık Hava Oteli- Konuşmalar- Mektuplar. Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınevi, 2001. 91-95.